

tistiek van spaarsters en natuurlijk één met opbrengsten, die bijzondere waardering verdient om zijn lezersvriendelijkheid: de opbrengsten worden niet alleen nominaal gegeven, maar ook omgerekend naar 1998. Voorts bevat het een personenregister.

Constant Dölle, *De weg van Titus Brandsma.*

Biografie van een martelaar 1881-1942. Ten Have, Baarn en Carmelitana, Gent 2000, 160 blz. ISBN 90-259-5189-9, Nlg 31,50 (Euro 14,30).

– J.Y.H.A. Jacobs

Anders dan de titelpagina doet vermoeden, is dit boek geen 'gewone' biografie. Dat blijkt reeds uit de naar verhouding omvangrijke inleiding van de hand van de Nijmeegse hoogleraar dr. H.H. Blommestijn, die waarschijnlijk als een soort verantwoording moet fungeren. Blommestijn typeert dit levensverhaal van Titus Brandsma, die beschouwd mag worden als een van 's Nederlands meest befaamde katholieken uit de twintigste eeuw, als 'een geestelijke, een spirituele biografie' (p. 10). Karakteristiek voor zo'n biografie is, aldus Blommestijn, dat hierin 'de lijnen worden blootgelegd van de groeiende bewustwording van Gods 'werking' in het menselijk leven'. Enkele regels verder spreekt hij van 'de ware biografie', die 'geen feiten en uiterlijkheden verhaalt, maar de binnenkant, de dieptestroom' (p. 11). Via deze enigszins aanvechtbare woorden wordt in elk geval wel duidelijk dat de karmeliet Dölle, die zijn ordesgenoot Titus Brandsma nog persoonlijk, zij het op afstand heeft gekend, het genre van de biografie verrijkt heeft met een opmerkelijk specimen. In zijn reconstructie van de levensloop van Titus Brandsma worden overigens wel feiten en – niet altijd even relevante – uiterlijkheden vermeld (vgl. bijv. de geromanitiseerde schets van het vertrek van de jonge Anno Sjoerd in 1892 naar het door franciscanen geleide gymnasium in internaatverband in Megen op p. 16), maar daarbij is bij lange na niet naar volledigheid gestreefd. Zo'n streven is trouwens niet van risico's ontdaan, omdat de biografie in dat geval al snel het karakter van een kroniek krijgt. De auteur moet daarom voor zichzelf een selectie criterium ontwerpen met betrekking tot de gebeurtenissen die niet alleen vermeldenswaard zijn, maar ook vermeld moeten worden om zo in het

overgeleverde feitenmateriaal een zinsamenhang aan te brengen, waarin – om nog eenmaal een woord van Blommestijn te gebruiken – de binnenkant in evenwicht wordt gebracht met de buitenkant. En bij die buitenkant doel ik dan op de 'data et gesta' die nodig zijn om hetgeen door hem wordt aangeduid als die dieptestroom daadwerkelijk te bereiken. Welnu, aan zo'n selectie criterium ontbreekt het in deze studie, waarop overigens nog twee andere auteurs, te weten Hanneke Veerman en Gijs Megens een stempel hebben gedrukt. En dat geeft aan dit boek toch iets onbevredigends, omdat soms feiten vermeld worden die overbodig lijken, maar anderzijds belangrijke zaken in het geheel niet genoemd worden. Zo schenkt de auteur geen aandacht aan de filosofie- en theologie studie van Titus Brandsma in Zenderen en Oss. De lezer krijgt zo dus ook geen antwoord op de voor de hand liggende vraag, door welke docenten hij zich tijdens zijn – klaarblijkelijk 'eigenzinnige' (p. 23) – zoektocht in de wereld van de mystieke schrijvers heeft laten inspireren. Ook over zijn priesterwijding – in 1905 – worden geen mededelingen gedaan. Heeft hij bij die gelegenheid geen bidprentje laten maken met daarop een treffende tekst, illustratief voor zijn visie op het priesterschap? En dat hij van 1906 tot 1909 zijn studie in Rome voortzette, komt slechts zeer terloops aan de orde. Datzelfde geldt voor de jaren waarin hij docent was aan het filosoficum van zijn orde in Oss alsmede voor zijn directeurschap van de middelbare handelschool in diezelfde plaats. Dit moeten toch de jaren zijn geweest, waarin hij gegroeid is in de cultuur van de mystiek. Pas na Brandsma's benoeming tot hoogleraar in Nijmegen in juni 1923 krijgt de lezer een duidelijker inzicht in de wijze, waarop bij deze karmeliet-wetenschapper uiterlijke levensloop en leven vanuit een mystieke inspiratie met elkaar verbonden zijn geweest. Dat blijkt ook uit zijn andere, niet strikt wetenschappelijke activiteiten. Zo was hij van 1925 tot aan zijn dood voorzitter van de Bond van besturen van Rooms-katholieke Hogere Burgerscholen en Gymnasia. In die hoedanigheid kwam hij in februari 1941 voor het eerst in aanvaring met de Duitse bezetter (vgl. p. 73: de hier verhaalde episode had trouwens beter in het voorafgaande hoofdstuk, gewijd aan het Middelbaar onderwijs, aan de orde kunnen komen). Verder fungeerde hij sinds mei 1935 als geestelijk adviseur van de Rooms-katholieke Journalistenvereniging. Die werd weliswaar in de loop van 1940 opgeheven, maar Brandsma bleef voor de verschillende krantenredacties en trou-